

تاریخ کتابخانه در دنیا

تأثیر کتابخانه در عالم اولین و آخرین وسیله‌ایست که بشر را بشاھراه هدایت می‌کشانند زیرا هیچ‌چیز بدی در روی کاغذ نیامده و ضبط نمیشود و مخصوصاً منقح‌ترین مطالب قابل استفاده کتاب است که بهترین رفیق درسفر و حضر و جوانی و پیری است.

کتابخانه در ایام قدیم هم یعنی قبل از اسلام که تواریخ مدونه آنها چندان قابل اعتماد نیست وجود داشته‌ام‌ما زیاد وقت خود را در این باب صرف نکرده‌مشهور است کتابخانه‌های بزرگ در ایران و مصر بود و فاتحین این کشورها آنها را سوزانیده‌اند که از بحث ما خارج است ولی در اسلام مطابق تواریخ متقنه کتابخانه‌هایی در ساوه و مرو بوده که نوشته‌اند در دنیا نظیر نداشته و بدست مخرب مغول از بین رفته است.

در عصر حاضر از کتابخانه‌های مشهور کتابخانه آستان قدس رضوی سلام‌الله علی صاحبها است که بوسیله جمعی از فضلاء معاصر مانند جناب آقای اوگنائی بطرز بسیار خوبی اداره میشود و کتابخانه ملی - و کتابخانه مجلس شورای ملی - و کتابخانه تاریخی سلطنتی و کتابخانه ملک و کتابخانه حضرت عبدالعظیم و کتابخانه مسجد سپهسالار و کتابخانه دانشگاه - و کتابخانه عمومی منظمی در تهران است. که هر یک با بودجه کافی تحت نظر رجال ذی‌علاقه بطور عالی و یا متوسط اداره میشود.

کتابخانه عمومی منظمی بتولیت تیمسار سپهد آق اولی و جنابان آقایان

میرسید جمال‌الدین اخوی و مهندس عبدالمجید اعلم و ابوالحسن حکیمی و علی‌اکبر تشید که متولی و متصدی هست اداره میشود .

و کتابخانه‌های شهرهای نجف و کربلا و کاظمین عراق هم کلاً جنبه ایرانی داشته و بطرز آبرومندی جلب توجه مینماید .

مکتبه امیرالمؤمنین علیه‌السلام - بوسیله حضرت آیه‌الله امینی تأسیس و اداره میشود و بتناسب عمر تأسیس خود که شاید بده سال نرسد با کتابخانه‌های بزرگ عالم رقابت مینماید این طفل یکشبه ده‌صدساله میرود .

کتابخانه آستان نجف - کتابخانه‌های خصوصی مدارس قدیمه نجف - کتابخانه جامعه‌الدینیه که اخیراً هم مدرسه وهم کتابخانه بوسیله جناب آقای حاج محمد تقی اتفاق تأسیس شده است .

و کتابخانه سیدالشهداء العامه در کربلا که اخیراً بوجود آمده است که ما بتناسب اطلاع بیشتری که در اطراف این کتابخانه داریم در این باب بیشتر بحث خواهیم کرد .

این کتابخانه بازحات و مشقات فوق‌العاده جناب شریعتمدار آیه‌الله آقای میرسید نورالدین میلانی مقیم کربلا می‌آید بر فرزند برومند حضرت آیه‌الله العظمی آقای میرسیدهادی میلانی مدظله‌العالی نزیل مشهد مقدس و مرجع تقلید قسمتی از شیعیان عالم تأسیس شده است .

و امروز از بهترین کتابخانه‌ها بشمار می‌آید زیرا معزی‌الیه کتابخانه یکی از علماء بزرگ (مرحوم اردوبادی) را خریداری و بدین کتابخانه نقل داده است و آن کتابخانه که یکتفر مجتهد در روی احتیاج تحصیلی و فتوایی تدریجاً در مدتی طولانی تنظیم نموده بوده دارای انواع و اقسام کتب لازمه است و باز هم تمام مساعی خود را در تکمیل این موسسه بکار میبرد و با موقعیت شایسته که خودش آیه‌الله و فرزند آیه‌اللهی بزرگ است و ساکن محلی دارای مرکزیت مسلمانان عالم مانند کربلا است با توسل با جداد طاهرینش دائماً در جدیت و فعالیت برای پیشرفت این کتاب

خانه است اخیراً طبق آئین نامه‌ای که بعنوان مؤسس تنظیم و مجری داشته و برای همیشه معتبر است زیرا این حق برای مؤسس از قواعد عقلائی و مانند وقف نامه موقوفات است که لایغیر و لایبدل - مقرر است که همه ساله شورائی بنام شورای کتابخانه در ماههای رجب و شعبان که ماههای زیارتی است در کربلا با عضویت جمعی از فضلاء مسلمانان علاقه‌مند از کشورهای اسلامی تشکیل و در امور کتابخانه مطالعات تکمیلی و اداری بعمل آورند .

اعضاء این شوری ۱ شخص مؤسس رئیس دائمی غیر قابل تغییر ۲ یک نفر ایرانی که شخص دوم شوری بحساب می‌آید ۳ یک نفر پاکستانی ۴ یک نفر افغانستانی ۵ یک نفر هندوستانی - هندوستان بعد از تفکیک از پاکستان باز باستثنای پاکستان و اندونزی از تمام کشورهای اسلامی زیادتر مسلمان دارد ۶ یک نفر عراقی ۷ یک نفر سوری ۸ یک نفر لبنانی ۹ یک نفر اردنی است .

این شوری در سال یکدوره مشتمل بر چندین جلسه داشته که علاوه بر امور کتابخانه لدی الاقتضاء به تبلیغ دینی و مذهبی هم اشتغال می‌ورزند .

هر يك از اعضاء باید گزارش خود را در اقداماتیکه برای کتابخانه سیدالشهداء العامة یا کتابخانه دیگر و یا هر اقدام اسلامی که در ظرف سال انجام داده اند قبلاً داده و از مجموع گزارشها گزارشی سالیانه شوری تهیه و چاپ و منتشر میشود - و سپس هر امری را که شوری در سال بعد بر نامه قرار میدهد و بعضو خاص اعلام میکند آن عضو برای انجام آن در حدود قدرت خود تعهد انجام مینماید .

زیرا این هیئت يك مجمع اسلامی است که علاوه بر اداره و تکمیل کتابخانه هر کاری که مفید برای اسلام بداند و انجام آن ممکن باشد وجه همت خود قرار خواهد داد .

مسافرت اعضاء بعراق بخرج خودشان و یا دولت متبوعه آنان خواهد بود و کتابخانه تعهدی در این باب ندارد ولی توصیه لازم را بدول متبوعه اعضاء برای تهیه وسائل مسافرت آنان بعمل خواهد آورد و منوط بعلاقه دول اسلامی است .

بعلاوه ممکن است که مؤسس کتابخانه بهر يك از اعضاء برای مطالعه در امر مربوط بکتابخانه ویایک امر دیگر اسلامی یکی از اعضاء را برای مسافرت بکشور های اسلامی مأمور نماید در این صورت هم هزینه مسافرت بعهده کتابخانه نیست و شخص داوطلب باید خود شخصاً هزینه مسافرت را پردازد .

در خاتمه هر دوره صورت مجلس مشتمل بر حضور و غیبت اعضاء و لدی الاقتضاء تقدیر از اعضاء فعال تعیین وقت دوره بعد تهیه و برای دولت متبوعه آن عضو فرستاده خواهد شد .

توضیحا علاوه میشود که عضو ایرانی شوری جناب آقای علی اکبر تشید مشاور حقوقی بازنشسته مجلس شورای ملی مدیر مجله تاریخ اسلام است که در امر کتابخانه نویسنده کی تخصص داشته و از طرف مؤسس اولین مرتبه بشرکت در این امر خیر دعوت شده و افتخارا پذیرفته اند - اسناد این انتخاب مستقیماً بوزارت کشور و امور خاجه دولت شاهنشاهی ایران ارسال و باحسن قبول تلقی شده و بطرز آبرومندی مقرر گردیده که نامبرده مانند مأمورین دولت با تشریفات لازمه همه ساله بطور افتخاری در این شوری شرکت نمایند .

هیئت تحریریه

(دفتر مخصوص شاهنشاهی)

شیراز، کانون علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

لشکر اسلام افغانی دولت اردن
مورد تسویب واقع گردید امر و مقرر فرمودند قبول نمایند

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی هیراد

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی